

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 324/2017-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. augusta 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Dášou Komkovou, Hlavná 27, Prešov, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 7/2013 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 7/2013 v období po právoplatnosti nálezú Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 289/2014 z 18. septembra 2014 p o r u š e n é b o l i .

2. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Prešov povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Prešov je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 374,81 € (slovom tristosedemdesiatštyri eur a osemdesiatjeden centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Dáše Komkovej, Hlavná 27, Prešov, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 324/2017-9 zo 7. júna 2017 prijal na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 7/2013.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je stranou sporu v konaní o zaplatenie nájomného, ktoré začalo ešte v roku 1996 a dosiaľ nie je právoplatne skončené. Vec bola vylúčená na samostatné konanie ešte v roku 2011 a až v roku 2013 jej bola pridelená uvedená spisová značka.

3. Po opísaní priebehu konania a úkonov strán sporu sťažovateľka uvádza, že ani po náleze ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 289/2014 z 18. septembra 2014, ktorým

vyslovil porušenie jej práv za obdobie od roku 2004 až do roku 2013, okresný súd nekonal v jej veci efektívne, pretože rozsudok okresného súdu z 27. júla 2015 bol vo viacerých výrokoch zrušený uznesením odvolacieho súdu sp. zn. 21 Co 335/2015 z 31. mája 2016. Teda ani po náleze ústavného súdu postup okresného súdu nesmeruje k odstráneniu jej právnej neistoty. V tejto veci rozhodol ústavný súd už predtým (okrem spomínaného nálezom) aj nálezom sp. zn. I. ÚS 74/04 z 3. júna 2004.

4. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol nálezom, ktorým vysloví, že jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 17 C 7/2013 porušené boli a prikáže okresnému súde v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietahov. Súčasne sa sťažovateľka domáha priznania finančného zadosťučinenia 10 000 € a úhrady trov konania.

5. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie sa k sťažnosti vyjadril predseda okresného súdu v prípise sp. zn. SprO 1241/2017, SprU 3007/2017 doručenom ústavnému súdu 6. júla 2017. Súčasťou vyjadrenia bola aj chronológia úkonov okresného súdu a vyjadrenie zákonnej sudkyne. V prípise sa okrem iného uvádza:

„Na základe Vašej žiadosti zo dňa 31. 05. 2017 doručenej Okresnému súdu Prešov dňa 06. 06. 2017 Vám v prílohe zasielam spisový materiál vedený pod sp. zn. 17C/7/2013, chronológiu úkonov a vyjadrenie zákonnej sudkyne, s ktorým sa v celom rozsahu stotožňujem.

Kedže je vo veci určený termín pojednávania na deň 27. 09. 2017, prosím Vás o vrátenie spisu v lehote do 07. 09. 2017...“

Vyjadrenie zákonnej sudkyne (podstatné úkony od roku 2013 v nej uvedené sú obsiahnuté aj v obsiahlej chronológii okresného súdu, pozn.):

„Dňa 22. 10. 2014 bola vec predložená Krajskému súdu v Prešove za účelom rozhodnutia o odvolaní žalobcov voči uzneseniu z č. l. 106.

Odvolanie žalobcov bolo odmietnuté Uznesením KS v Prešove č. k. 8Co 289/2014-140 zo dňa 25. 11. 2014.

Výzvami súdu zo dňa 17. 12. 2014 súd vyzýval právnu zástupkyňu žalobcov, či zotrváva na cene nájmu za 1 m² a žalobnom petite s poukazom na to, že žalovaní v priebehu celého konania namietajú výšku nájmu v záhradkárskej osade, keďže so žalobcami nemajú uzatvorenú nájomnú zmluvu.

Dňa 30. 12. 2014 bolo súdu doručené odborné vyjadrenie znalca [REDACTED] k cene nájmu za 1 m², ktoré následne súd doručoval účastníkom konania...

Dňa 19. 01. 2015 bolo súdu zaslané odborné vyjadrenie znalca [REDACTED] k výške nájmu v záhradkárskej osade.

Dňa 03. 02. 2015 bolo súdu doručené odborné vyjadrenie znalca [REDACTED] k výmere záhradkárskej osady.

Pojednávanie dňa 09. 03. 2015 bolo odročené na deň 23. 04. 2015 z dôvodu, že právna zástupkyňa žalobcov žiadala upraviť žalobný petit vo vzťahu k záhradkám, ktoré boli odpredané Národnej diaľničnej spoločnosti. Zmena petitu z jej strany bola súdu doručená dňa 01. 04. 2015.

Na pojednávaní dňa 23. 04. 2015 súd poučil právnu zástupkyňu žalobcov, že nájom a bezdôvodné obohatenie nemôže žiadať do budúca a teda či trvá na žalobnom petite zo dňa 01. 04. 2015. Právna zástupkyňa žalobcov o svojom písomnom podaní zo dňa nežiadala rozhodnúť. Súd pojednávanie odročil na termín 28. 05. 2015.

Na pojednávaní dňa 28. 05. 2015 právna zástupkyňa žalobcov JUDr. Komková opätovne žiadala odročiť pojednávanie za účelom úpravy žalobného petitu vo vzťahu k odpredaným častiam záhradiek Národnej diaľničnej spoločnosti.

Súd pojednávanie odročil na termín 13. 07. 2015.

Dňa 01. 06. 2015 právna zástupkyňa žalobcov JUDr. Komková súdu doručila úpravu, resp. zmenu žalobného petitu.

Pojednávanie dňa 13. 07. 2015 bolo odročené na termín 27. 07. 2015 za účelom vyhlásenia rozsudku vo veci samej. Na pojednávaní dňa 27. 07. 2015 súd vyhlásil rozsudok vo veci samej. Rozsudok súdu prvého stupňa bol expedovaný v zákonom stanovenej lehote 30 dní.

Voči rozsudku súdu prvého stupňa podali žalobcovia dňa 10. 08. 2015 odvolanie (č. l. 439 súdneho spisu).

V priebehu mesiaca august 2015 súd vykonával úkony smerujúce k doručeniu odvolania žalobcov jednotlivým žalovaným na vyjadrenie.

Dňa 18. 09. 2015 som ako zákonná sudkyňa nastúpila na materskú dovolenku.

Dňa 21. 09. 2015 bola vec pridelená po mojom nástupe na materskú dovolenku [REDAKOVANÉ] na ďalší procesný postup.

Dňa 21. 10. 2015 bola vec predložená na rozhodnutie KS v Prešove za účelom rozhodnutia o odvolaní žalobcov voči rozsudku súdu prvého stupňa...

Uznesením KS v Prešove č. k. 21Co 335/2015-467 zo dňa 31. 05. 2016 bol zrušený rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátená na ďalšie konanie.

Po vrátení veci súd prvého stupňa následne vykonával úkony smerujúce k doručeniu rozhodnutia odvolacieho súdu stranám sporu, úkony súvisiace s oznámením o úmrtí žalovaného v 1. rade.

Dňa 18. 09. 2015 som nastúpila na druhú materskú dovolenku, z ktorej som sa vrátila do práce počnúc dňom 01. 01. 2017. Spis pod sp. zn. 17C 7/2013 mi bol vrátený dňa 17. 01. 2017, čo vyplýva z č. l. 496 súdneho spisu.

Po jeho preštudovaní som zistila, že v zmysle č. l. 485 došlo k úmrtiu žalovaného v 1. rade [REDAKOVANÉ]. Vo vzťahu k uvedenej skutočnosti sa zisťoval okruh dedičov po nebohom (č. l. 510-512 súdneho spisu.) Bol vyhotovený úradný záznam, kde súd dožiadanim u notárky [REDAKOVANÉ] zisťoval okruh dedičov ako aj predpoklad ukončenia dedičského konania, rovnako súd za tým účelom dožiadal dedičskú kanceláriu OS Prešov.

Následne som dňa 13. 02. 2017 nariadila termín pojednávania na deň 20. 03. 2017. (č. l. 513 súdneho spisu).

Dňa 28. 02. 2017 JUDr. Komková súdu oznámila, že dňom 22. 12. 2016 došlo k úmrtiu žalobcu v 2. rade [REDAKOVANÉ].

Súd dňa 09. 03. 2017 vydal postupom podľa § 63 CSP uznesenie o pokračovaní v konaní s dedičmi po nebohom... [REDAKOVANÉ] a žalovanom v 1. rade [REDAKOVANÉ].

Pojednávanie dňa 20. 03. 2017 súd odročil na termín 15. 05. 2017 a to z dôvodu, že bolo potrebné rozhodnúť o zmene žalobného petitu v zmysle písomného návrhu JUDr. Komkovej, zároveň došlo k úmrtiu žalovaného v 9. rade [REDAKOVANÉ].

Dňa 06. 04. 2017 súd postupom podľa § 63 CSP vydal uznesenie o pokračovaní v konaní po žalovanom v 9. rade [REDAKOVANÉ] a zároveň dňa 06. 04. 2017 vydal uznesenie o zmene žalobného petitu jeho rozšírením.

Na pojednávaní dňa 15. 05. 2017 bolo možné vo veci rozhodnúť, avšak došlo k nesprávnemu doručeniu predvolania na pojednávanie dedičovi po nebohom žalobcovi v 2. rade a to v zmysle pokynu súdu z č. l. 536 súdneho spisu. Vec bola expedovaná náhradnou asistentkou, keďže asistentka senátu 7C bola v tom čase práceneschopná. Zomrelý žalobca v 2. rade [REDAKOVANÉ] mal adresu [REDAKOVANÉ], pričom jeho dedič resp. právny nástupca tiež [REDAKOVANÉ] má adresu [REDAKOVANÉ]. Keďže súd nemal vykázané doručenie predvolania na pojednávanie dedičovi, odročil pojednávanie na deň 14. 06. 2017.

Dňa 31. 05. 2017 súd vydal uznesenie o zmene žalobného návrhu jeho rozšírením v zmysle písomného podania právnej zástupkyne Dr. Komkovej z č. l. 574 zo dňa 19. 05. 2017.

Na pojednávaní dňa 14. 06. 2017 bolo súdu oznámené zo strany žalovaných, že došlo k úmrtiu žalovaného v 3. rade [REDAKOVANÉ]. Právna zástupkyňa žalobcov JUDr. Komková z tohto dôvodu žiadala toto pojednávanie odročiť s tým, že manželka žalovaného v 3. rade [REDAKOVANÉ] má vôľu dlžné nájomné zaplatiť, v prípade ak zaplatí, zoberie návrh voči žalovanému v 3. rade späť. Ak nezaplatí, oznámi súdu okruh dedičov, aby súd mohol pokračovať v konaní. Žiadala o poskytnutie lehoty 2 týždňov.

Dňa 26. 06. 2017 súd zisťoval okruh dedičov po žalovanom v 3. rade a žiadal aj Notársky úrad [REDAKOVANÉ] o zaslanie informácie o stave dedičského konania.

Súd z tohto dôvodu odročil pojednávanie na deň 27. 09. 2017, pričom upozornil prítomných žalovaných, že vo veci bude rozhodnuté v súlade s vysloveným právnym názorom odvolacieho súdu. V prípade, ak by nedošlo k úmrtiu žalovaného v 3. rade [REDAKOVANÉ], súd by vo veci rozhodol dňa 14. 06. 2017 a to v zmysle záverov odvolacieho súdu. Právna zástupkyňa žalobcov nežiadala tento nárok vylúčiť na samostatné konanie, naopak žiadala odročiť pojednávanie s tým, že osloví manželku žalovaného v 3. rade a súdu oznámi okruh dedičov, resp. po zaplatení dlžného nájomného zoberie návrh voči nemu späť.

Na pojednávaní dňa 27. 09. 2017 súd vyhlási rozsudok vo veci samej.

Za dôležité považujem uviesť, že právna zástupkyňa žalobcov JUDr. Komková neustále v priebehu celého súdneho sporu mení žalobný petit, až v roku 2007, resp. až v roku 2011 rozšírila okruh žalovaných o jednotlivých záhradkárov ako užívateľov pôdy vo vlastníctve žalobcov a až v neskorších podaniach vo vzťahu k nim upravila žalobný petit. Za dôležité považujem uviesť, že v roku 2007, resp. 2011 síce rozšírila okruh žalovaných, ale je potrebné zohľadniť ako a kedy vo vzťahu k nim menila a upravovala žalobný petit. O všetkých jej procesných návrhoch musí súd rozhodnúť, doručiť ostatným stranám sporu a až následne meritórne rozhodnúť.

Ústavnému súdu SR doručila právna zástupkyňa žalobcov ústavnú sťažnosť dňa 22. 05. 2017, pričom opätovne sama dňa 19. 05. 2017 doručila úpravu žalobného petitu o ktorej musel súd rozhodnúť. Dňa 14. 06. 2017 žiadala pojednávanie odročiť, poskytnúť lehotu 2 týždňov, ak by o to požiadala súd by meritórne rozhodol a nárok žalobcov vo vzťahu k žalovanému v 3. rade by bol vylúčen na samostatné konanie. Do konca júna 2017 jej súd poskytol lehotu 2 týždňov na oznámenie dedičov po žalovanom v 3. rade, do dnešného dňa nereagovala.

Pokiaľ ide o nariadenie znaleckého dokazovania, súd ho nariadil z dôvodu, že počas celej doby trvania súdneho sporu, žalovaní nesúhlasia s výškou nájmu v záhradkárskej osade. Z tohto dôvodu, keďže táto skutočnosť bola sporná, súd vo veci nariadil znalca na zodpovedanie tejto otázky, keďže ide o odbornú otázku, ktorú súd nevie sám posúdiť. A pokiaľ ide o ďalšie odborné vyjadrenia znalcov [REDACTED] a [REDACTED] súd ich žiadal z tohto dôvodu, že potreboval zistiť výšku nájmu za ďalšie obdobie, či došlo k jej zmene a to aj s poukazom na rozhodnutie Súdneho dvora vo veci záhradkárskeho osád.

Všetky dôvody týkajúce sa prieťahov konaní, ktoré právna zástupkyňa žalobcov uvádza v ústavnej sťažnosti zo dňa 22. 05. 2017 uvádzala už v predchádzajúcej ústavnej sťažnosti.

V ďalšom za dôležité považujem uviesť, že ak samotná JUDr. Komková ako právna zástupkyňa žalobcov v ústavnej sťažnosti dáva do pozornosti prieťahy v konaní, zdĺhavosť vedenia súdneho sporu, neefektívne úkony súdu prvého stupňa a najmä, že ide o vec po právnej a skutkovej stránke jednoduchú, z tohto hľadiska považujem za minimálne zvláštne, že pôvodne zažalovala iba Zväz záhradkárov a samotných záhradkárov zažalovala až v roku 2007, resp. v roku 2011, t. j. po 15 rokoch od podania prvotného žalobného

návrhu a o jej úpravách a zmenách žalobného petitu ohľadne platenia nájomného do budúca vo vzťahu k nim, som sa už vyššie zmienila.

Je treba zohľadniť v tejto veci, že žalovaní záhradkári sú starí ľudia, majú zdravotné problémy pojednávajú vo veci samej sa nie všetci zúčastňujú, členské príspevky a nájom platili predsedovi Zväzu záhradkárov, mnohí od 90 rokov záhradky neužívajú ako som konštatovala vo svojom rozsudku, žalobcovia ich vôbec neoslovili koľko majú platiť.

Ako zákonná sudkyňa, ktorej bola vec pridelená na ďalšie konanie a rozhodovanie, nie som si vedomá prietáhov v konaní, všetky svoje úkony, ktoré som po nástupe z materskej dovolenky v januári 2017 uskutočnila boli s cieľom meritórneho rozhodnutia vo veci samej a to aj z dôvodu, že už v danej veci bolo zo strany Ústavného súdu SR rozhodnuté nálezom.“

6. Procesné úkony uvedené vo vyjadrení okresného súdu považoval ústavný súd za preukázané, pretože sa zhodujú s jeho zisteniami a vyplývajú zo súdneho spisu okresného súdu predloženého na nahliadnutie 6. júla 2017.

7. Právna zástupkyňa sťažovateľky v podaní doručenom ústavnému súdu 24. júla 2017 v replike na vyjadrenie okresného súdu uviedla:

„Okresný súd Prešov vo svojom vyjadrení poukazuje na chronológiu úkonov vo veci 17C 7/2013, účastníkov [REDAKOVANÉ] a spol. proti [REDAKOVANÉ] a spol. o zaplatenie nájomného. Je potrebné súhlasiť s tým, že pôvodne sa vec viedla pod sp. zn. 8C 92/96. ktoré konanie bolo vylúčené dňa 17. 1. 2013 pod uvedenú spisovú značku.

Prejednávaná vec bola už predmetom sťažnosti pred samotným ústavným súdom.

Ja, sťažovateľka poukazujem, že medzi nehospodárne a neúčelné úkony patrili ustanovovania znalcov, a to z toho dôvodu, ako som poukázala vo svojej sťažnosti, že svoj petit ohľadne výšky nájomného, som nijako neupravovala, zotrvala som na výške nájomného podľa znaleckého posudku č. 14/2006 vypracovaného [REDAKOVANÉ], podľa ktorého výška nájomného v prepočte na 1 m² za rok 2003 činila sumu 1,642 Sk (0,05 Eur). Súd i napriek mojim argumentom ustanovoval znalcov.

Z dôvodu takto doplňujúcich informácií na základe výziev súdu niektorí účastníci vyplatili dlh na nájomnom a z tohto dôvodu boli žaloby voči žalovaným zobraté späť, čo malo zase za následok predlžovanie súdneho sporu.

Samotné rozhodnutie vo veci samej bolo vyhlásené dňa 27. 7. 2015, kde súd oprel z procesného hľadiska a hmotnoprávneho hľadiska svoje rozhodnutie o bezdôvodné obohatenie, i napriek rozhodnutiam Najvyššieho súdu SR, Ústavného súdu SR, ako aj ESLP, ktoré sme súdu ako dôkazy predkladali, vec sa má posúdiť podľa osobitného zákona z roku 1997, ktorý súd neakceptoval. V dôsledku aplikovania nesprávneho právneho predpisu zo strany súdu došlo k podaniu odvolania zo strany sťažovateľky.

Krajský súd v Prešove zrušil napadnuté rozhodnutie s vyslovením právneho názoru, že súd pri rozhodovaní má vychádzať zo zák. 64/1997 Z. z. o užívaní pozemkov v zriadených záhradkových osadách a vyporiadaní vlastníctva k nim (ust. § 3 a nasl.).

Od rozhodnutia Okresného súdu Prešov v roku 2015 doposiaľ pozomieralo viacero účastníkov konania na strane žalovaných a v decembri 2016 aj žalobca v 2. rade, [REDAKOVANÉ]. V dôsledku dlhotrvajúceho súdneho sporu dochádza k zbytočným prietahom v tom, že je potrebné neustále meniť nielen žalobný petit. ale aj okruh účastníkov na strane žalobcov a na strane žalovaných.

Na poslednom pojednávaní, ktoré sa konalo dňa 14. 6. 2017, bolo zistené, že žalovaný v 3. rade [REDAKOVANÉ] zomrel, teda aj z tohto dôvodu muselo byť následne toto pojednávanie opätovne odročené.

Súd poukazuje, že je potrebné zohľadniť v tejto veci, že žalovaní záhradkári sú starí ľudia, majú zdravotné problémy a vo veci nie všetci sa zúčastňujú pojednávaní. Poznámam, že v čase podania žaloby v roku 1996 účastníci konania boli o 20 rokov mladší.“

8. Okresný súd, ako aj sťažovateľka vyjadrili súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci prijatej sťažnosti. Ústavný súd preto so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

11. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 7/2013 v období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 289/2014 z 18. septembra 2014 (od 10. novembra 2014, pozn.) dochádzalo k porušovaniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá

povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

13. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala predtým z niektorých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (napr. § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1), ktorý platil do 30. júna 2016, a v súčasnosti už vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“, a v zmysle ustanovenia § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

14. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

14.1 Kritérium zložitosti veci ústavný súd bližšie už nehodnotil, pretože tak urobil v spomínanom náleze (pozri bod 11), a na toto hodnotenie aj odkazuje.

14.2 Správanie sťažovateľky v tomto období ústavný súd vyhodnotil ako aktívne (podala odvolanie proti uzneseniu o ustanovení znalca a proti rozhodnutiu vo veci samej a podávala návrhy na zmenu petitu, zobrala späť svoj návrh proti siedmim žalovaným –

konanie tak bolo proti nim zastavené). Hoci sa nezúčastnila všetkých nariadených pojednávanií v roku 2015 a ani v roku 2017, v konaní ju právne zastupovala jej advokátka, preto nemožno túto neúčast' na pojednávaniach pripísať na jej ťarchu. Na druhej strane sťažovateľka neposkytla okresnému súdu listinné doklady o tom, aké konkrétne sumy členovia záhradkárskeho zväzu, resp. predseda (žalovaní) jej naozaj uhradili za užívanie pôdy (to isté možno povedať aj o žalovaných, pozn.).

14.3 Čo sa týka posudzovania postupu všeobecného súdu, ústavný súd konštatuje, že už po vydaní druhého nálezu ústavného súdu okresný súd venoval tomuto prípadu zvýšenú pozornosť [na ilustráciu do novembra 2014 (za 8 rokov) mal spis 139 listov a v súčasnosti už 591, pozn.] a ústavný súd nezistil väčšie obdobie úplnej nečinnosti, ktoré by stálo za zmienku spomenúť. V roku 2015 okresný súd vykonal riadne dokazovanie (uskutočnili sa až štyri pojednávania a na piatom 27. júla 2015 bol vyhlásený aj rozsudok vyhotovený v zákonnej lehote 30 dní), čo možno v kontexte okolností prípadu považovať za splnenie si povinnosti konať. Na druhej strane však nemožno akceptovať, že rozsudok okresného súdu (obsahoval až 21 výrokov) bol odvolacím súdom vo výrokovej časti (až v 10 výrokoch) zrušený a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie, najmä preto, že okresný súd nesprávne posúdil uplatnený nárok voči niektorým žalovaným ako nárok vyplývajúci z bezdôvodného obohatenia a súčasne nesprávne zamietol nároky sťažovateľky a ďalších žalobcov z dôvodu ich premlčania, ako to predniesol právny zástupca žalovaných v podaní z 24. júna 2015 (č. I. 364 a č. I. 365). Takisto na strane 10 uviedol: *„Záver prvostupňového súdu o neexistencii zákonnej podmienky pre vznik zákonného nájomného vzťahu podľa zákona č. 64/4997 Zb. z dôvodov toho, že absentuje na strane užívateľov týchto pozemkov zmluva o dočasnom užívaní pozemku, keďže doba 30 rokov uplynula pred 26. 03. 1997, je nesprávny.“*

Po vrátení veci z odvolacieho súdu (6. júla 2016), ktorý považoval za nedôvodnú aj námietku sťažovateľky týkajúcu sa údajnej neúčelnosti odborných vyjadrení ďalších znalcov, okresný súd iba zisťoval u notárky okruh dedičov a stav dedičského konania po žalovanom v prvom rade a 13. februára 2017 určil termín pojednávania na 20. marec 2017. Zisťoval tiež dedičov po žalobcovi v druhom rade a 9. marca 2017 rozhodol o pokračovaní v konaní s ich dedičmi. Následne pojednávanie 20. mája 2017 okresný súd

odročil na 14. jún 2017, na ktorom zistil, že zomrel aj žalovaný v treťom rade (zistuje sa okruh dedičov). Medzitým 31. mája 2017 okresný súd rozhodol o pripustení zmeny žaloby na základe podania právnej zástupkyne sťažovateľky zo 17. mája 2017 a na pojednávaní konanom 27. septembra 2017 by mal okresný súd rozhodnúť v merite veci.

Ústavný súd preto toto obdobie od vyhlásenia rozsudku, resp. vrátenia veci z odvolacieho súdu hodnotí ako konanie prevažne neefektívne, keďže okresný súd nekonal v intenciách záverov nálezu ústavného súdu. Táto celková doba sa reálne predĺži o niekoľko ďalších mesiacov, keďže druhýkrát okresný súd ešte po zrušujúcom rozhodnutí odvolacieho súdu nerozhodol.

15. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej k zbytočným priet'ahom v súdnom konaní nemusí dochádzať len nekonaním príslušného súdu, ale aj takou jeho činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníkov súdneho konania (strán sporu). Aj neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. IV. ÚS 164/03, IV. ÚS 121/04, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 380/08, I. ÚS 158/2010).

16. Vzhľadom na už uvedené dôvody uvedené v bodoch 14.2 a 14.3 ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 7/2013 od právoplatnosti nálezu porušené boli (bod 1 výroku nálezu).

17. V nadväznosti na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 70/04 z 10. septembra 2014 ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia však už neprikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných priet'ahov, pretože tak urobil už v tomto náleze.

18. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj finančné zadost'účinenie (čl. 127 ods. 2 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €, pretože „stav právnej neistoty nebol do dnešného dňa riadne odstránený a v danom prípade trvá už viac ako 10 rokov a dva mesiace a to napriek tomu, že Ústavný súd... už raz prikázal súdu vo veci konať bez zbytočných prietahov...“.

19. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len opätovné konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku, pretože okresný súd síce vo veci samej rozhodol rozsudkom, ale ten bol zrušený a v súčasnosti ani po ďalších takmer 3 rokoch od vydania nálezu ústavného súdu nie je právoplatne rozhodnuté.

20. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľke aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti a s prihliadnutím na všetky okolnosti danej veci (zohľadňujúc aj správanie sťažovateľky a vyjadrenie okresného súdu k veci v bode 5, ktoré nebolo bližšie rozporované zo strany jej právnej zástupkyne) a tiež postup okresného súdu v bodoch 14.2 až 14.3, považuje za primerané v sume 1 000 €, keďže predtým bolo v septembri 2014 sťažovateľke za predchádzajúce obdobie priznané finančné zadosťučinenie v sume 4 000 €. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

21. Ústavný súd nevyhovel v súlade s čl. 127 ods. 2 a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu, a z uvedených dôvodov v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

22. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľke, ktorá bola vo veci namietaného porušenia práva úspešná, vznikli trovy konania z dôvodu jej právneho zastúpenia advokátkou JUDr. Komkovou v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov

za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2016, ktorá bola 884 €. Odmena za jeden právny úkon vykonaný v roku 2016 je 147,33 €, spolu s režijným paušálom 8,84 € predstavuje sumu 151,58 €. Odmena advokátke za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom (za 2 úkony právnych služieb a 2 x paušálna náhrada) a k tomu 20 % DPH predstavuje sumu spolu 374,81 €. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde) tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

23. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok; to neplatí, ak rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie zriadeného na uplatňovanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, vznikne Slovenskej republike povinnosť v konaní pred ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie ústavného súdu (čl. 133 ústavy).

V Košiciach 31. augusta 2017